

6. मनोरंजनाची माध्यमे आणि इतिहास

- 1) योग्य पर्याय निवडा.
 - 1) अकृतिशील रंजन म्हणजे -----.
 - 1) फुले बनविणे.
 - 2) खेळणे.
 - 3) नाटक पाहणे.
 - 4) उड्या मारणे.
 - 2) कृतिशील रंजन म्हणजे -----.
 - 1) खो-खो खेळणे.
 - 2) सिनेमा पाहणे.
 - 3) गाणी ऐकणे.
 - 4) रांगोळी प्रदर्शनाला भेट देणे.
 - 3) कृतिशील रंजन म्हणजे -----.
 - 1) रायगडावर चढत जाणे.
 - 2) रायगडाची चित्रे पाहणे.
 - 3) रायगडाचा सिनेमा पाहणे.
 - 4) रायगडाला जेव्हा जाग येते हे नाटक पाहणे.
 - 4) कठपुतळीचा प्रयोग रंगण्यासाठी ----- चे कौशल्य महत्त्वाचे असते.
 - 1) कथाकार
 - 2) सूत्रधार
 - 3) गायक
 - 4) दिग्दर्शक
 - 5) ----- नाटके हा महाराष्ट्रातील लोकनाट्याचा एक प्रकार आहे.
 - 1) सामाजिक
 - 2) ऐतिहासिक

- 3) दशावतारी
- 4) पौराणिक
- 6) दशावतारी नाटकांत देवांसाठी ----- मुखवटे वापरतात.
 - 1) पितळी
 - 2) लाकडी
 - 3) कागदी
 - 4) प्लास्टिक
- 7) ----- यांनी पौराणिक नाटके सादर केली.
 - 1) विजय तेंडुलकर
 - 2) वसंत कानेटकर
 - 3) विष्णुदास भावे
 - 4) विश्राम बेडेकर
- 8) संत तुकडोजी महाराजांनी ----- लोकप्रिय केले.
 - 1) चक्री भजन
 - 2) सोंगी भजन
 - 3) खंजिरी भजन
 - 4) टाळ भजन
- 9) गुजरातमध्ये ----- यांनी भक्ती संप्रदायास चालना दिली.
 - 1) पुरंदरदास
 - 2) संत तुलसीदास
 - 3) संत नरसी मेहता
 - 4) संत कबीर
- 10) महाराष्ट्रात ----- यांनी वारकरी पंथाच्या माध्यमातून भजन-कीर्तनास प्रोत्साहन दिले.
 - 1) संत कनकदास
 - 2) संत नामदेव
 - 3) संत तुकाराम
 - 4) संत रामदास

11) ----- संप्रदायाने नामस्मरणाचा प्रकार म्हणून भजनास वैभव प्राप्त करून दिले.

- 1) भागवत
- 2) शैव
- 3) वारकरी
- 4) लिंगायत

12) महाराष्ट्राचे आद्य कीर्तनकार ----- होत.

- 1) संत तुकाराम
- 2) संत ज्ञानदेव
- 3) संत नामदेव
- 4) संत चोखा

13) परंपरेनुसार कीर्तनपरंपरेचे आद्य प्रवर्तक ----- होत.

- 1) संत नामदेव
- 2) संत नरहरी सोनार
- 3) नारदमुनी
- 4) आश्विनीकुमार

14) आधुनिक मराठी रंगभूमीला ----- पार्श्वभूमी आहे.

- 1) भजनांची
- 2) कीर्तनाची
- 3) लळितांची
- 4) भारुडांची

15) ----- लोकशिक्षणाची भारुडे रचली.

- 1) संत नामदेव
- 2) संत एकनाथ
- 3) संत ज्ञानेश्वर
- 4) संत जनाबाई

16) तमाशा हा शब्द मुळात ----- भाषेतील आहे.

- 1) जर्मनी
- 2) इंग्लिश
- 3) फ्रेंच
- 4) पर्शियन

17) तमाशातील दुसऱ्या भागातील मुख्य नाटकाला ----- म्हणतात.

- 1) गवळण
- 2) वग
- 3) नाट्य
- 4) पथनाट्य

18) ----- या कवीने अफजलखानाविषयी पोवाडा रचला.

- 1) तुळशीदास
- 2) अज्ञानदास
- 3) भूषण
- 4) अमरशेख

19) ----- या कवीने रचलेला सिंहगडच्या लढाईचा पोवाडा प्रसिद्ध आहे.

- 1) अज्ञानदास
- 2) अण्णाभाऊ साठे
- 3) तुळसीदास
- 4) गवाणकर

20) मराठी रंगभूमीचे जनक म्हणून ----- यांना ओळखले जाते.

- 1) आचार्य अत्रे
- 2) कृष्णाजी प्रभाकर खाडिलकर
- 3) विष्णुदास भावे
- 4) श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर

21) विष्णुदास भावे यांनी रंगभूमीवर आणलेले ----- हे पहिले नाटक.

- 1) मूकनायक
- 2) एकच प्याला
- 3) सीतास्वयंवर
- 4) कीचकवध

22) मुद्रित संहिता उपलब्ध असणारे ----- हेच ते पहिले नाटक.

- 1) संगीत शाकुंतल
- 2) संगीत शारदा
- 3) धोरले माधवराव पेशवे
- 4) एकच प्याला

23) ----- या नाटकात जरठकुमारी विवाह ही अनिष्ट प्रथेवर टीका केली आहे.

- 1) संगीत शारदा
- 2) संगीत सौभद्र
- 3) संगीत रुक्मीणी स्वयंवर
- 4) संगीत मानापमान

24) ब्रिटिश साम्राज्याबद्दल चीड असणारे ----- हे नाटक खडिलकर यांनी लिहिले.

- 1) मूकनायक
- 2) कीचकवध
- 3) संगीत मानापमान
- 4) घाशीराम कोतवाल

25) भारतीय चित्रपटांची जननी हा मान ----- या राज्याला मिळाला.

- 1) कर्नाटक
- 2) गुजरात
- 3) महाराष्ट्र
- 4) उत्तरप्रदेश

26) संपूर्ण भारतीय बनावटीचा ----- हा चित्रपट दादासाहेब फाळके यांनी प्रदर्शित केला.

- 1) राजा हरिश्चंद्र
- 2) सैरंध्री
- 3) पुंडलिक
- 4) सिंहगड

27) राजा हरिश्चंद्र हा ----- यांचा भारतीय बनावटीचा पहिला चित्रपट.

- 1) आनंदराव पेंटर
- 2) दादासाहेब फाळके
- 3) दादासाहेब तोरणे
- 4) व्हि.पी. दिवेकर

28) राजा हरिश्चंद्र हा चित्रपट प्रथम ----- येथे प्रदर्शित केला.

- 1) दिल्ली
- 2) मुंबई
- 3) कोलकाता
- 4) नागपूर

29) भारतात पहिला सिने-कॅमेरा ----- यांनी तयार केला.

- 1) बाबूराव पेंटर
- 2) आनंदराव पेंटर
- 3) भालजी पेंढारकर
- 4) प्रभाकर पेंढारकर

30) मराठीतील पहिल्या चित्रपट निर्मात्या ----- ह्या होय.

- 1) कमलाबाई मंगरुळकर
- 2) कमलाबाई सोहनी
- 3) उषाकिरण
- 4) सुलोचना

2) पुढील जोडी दुरुस्त करून पुन्हा लिहा.

- अ) मनोरंजन - व्यक्तिमत्त्वाचा विकास खुंटतो.
कृतिशील रंजन - लपाछपी खेळणे.
अकृतिशील रंजन - कठपुतळ्यांचा खेळ पाहणे.
मनोरंजनाची साधने - लेखन, वाचन.
- ब) कठपुतळ्यांचा खेळ - महाभारता इतका जुना.
कठपुतळ्या बनावण्यासाठी लागणारे साहित्य - प्लास्टिक कागद.
कठपुतळी खेळाच्या पद्धती - राजस्थानी, दक्षिणात्य.
कठपुतळी प्रयोग - सूत्रधाराचे कौशल्य.
- क) 18 व्या शतकात दशावतारी खेळाचा फड स्थापन करणारे - श्यामजी नाईक काळे.78
महाराष्ट्रातील लोकनाट्याचा प्रकार - दशावतारी नाटके.
दशावतारी नाटकाचे प्रयोग करण्याचा काळ - सुगी नंतर.
दशावतारी नाटकात वापरले जाणारे देवांचे मुखवटे - कागदी असतात.
- ड) संत तुलसीदास - उत्तर भारत.
पुरंदरदास - कर्नाटक.
संत नरसी मेहता - केरळ.
संत नामदेव - महाराष्ट्र.
- इ) कीर्तनपरंपरेचे आद्य प्रवर्तन - नारदमुनी.
महाराष्ट्राचे आद्य कीर्तनकार - संत नामदेव.
कीर्तनकारास दिलेले नाव - सूत्रधार.
कीर्तन करण्याचे स्थळ - मंदिर.
- क) हरिदासी कीर्तन - एकपात्री प्रयोगासारखे.
वारकरी कीर्तन - सामूहिकतेवर भर.
राष्ट्रीय कीर्तन - महात्मा ज्योतीराव फुले.
प्रबोधन करणारे कीर्तन - संत गाडगे महाराज.
- ख) हरिदासी कीर्तन - एकपात्री प्रयोग सारखे.
वारकरी कीर्तन - सामूहिकतेवर भर.

- राष्ट्रीय कीर्तन - महात्मा ज्योतीराव फुले.
प्रबोधन करणारे कीर्तन - संत गाडगे महाराज.
- ग) अज्ञानदास - अफजलखान वधावरील पोवाडा.
तुळशीदास - सिंहगडच्या लढाईचा पोवाडा.
अण्णाभाऊ साठे - संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीवर.
अमरशेख - पारतंत्र्यावरील पोवाडा.
- घ) विष्णुदास भावे - सीतास्वयंवर.
वि.ज.कीर्तने - थोरले माधवराव पेशवे.
अण्णासाहेब किलोस्कर - संगीत शारदा.
श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर - मूकनायक.
- च) संगीत मानापमान - कृष्णाजी प्रभाकर खाडिलकर.
एकच प्याला - राम गणेश गडकरी.
कीचकवध - श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर.
संगीत शारदा - गोविंद बल्लाळ देव.
- छ) उद्याचा संसार - आचार्य अत्रे.
इथे ओशाळला मृत्यू - वसंत कानेटकर.
टिळक आगरकर - विश्राम बेडेकर.
नटसम्राट - विजय तेंडुलकर.
- ज) बाळकृष्णबुवा इचलकरंजीकर - उत्तर हिंदुस्थानातील ख्याल संगीत महाराष्ट्रात रुजवले.
उस्ताद अल्लादियो खॉ - महाराष्ट्रात संगीताची आवड निर्माण केली..
किलोस्कर मंडळी नाटक कंपनी - गद्य नाटके रंगभूमीवर आणली.
प्ले हाऊस, रिपन, व्हिक्टोरिया - ब्रिटिशांनी बांधलेली नाट्यगृहे.
- झ) सवित्री-सत्यवान - मूकपट.
वेरुळची लेणी - अनुबोधपट.
नेताजी पालकर - ऐतिहासिक चित्रपट.
सावकरी पाश - पौराणिक चित्रपट.
- ण) पुंडलिक - परदेशी तंत्रज्ञाचे साहाय्य.

राजा हरिश्चंद्र - भारतीय बनावटीचा चित्रपट.

सावकरी पाश - वास्तवादी चित्रपट.

बाजीराव-मस्तानी - सामाजिक चित्रपट.

च) आर. के. स्टुडिओज - चित्रपट निर्मिती.

डॉ. कोटणीस की अमर कहानी - सत्यघटनेवर आधारित.

रामशास्त्री - राजकमल प्रॉडक्शनची निर्मिती.

पन्नादाई - हिंदी बोलपट.